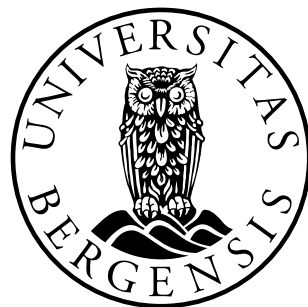

MØTEDOKUMENTER

Forskningsutvalget

06.12.2023

UNIVERSITETET I BERGEN

**Forsknings- og innovasjonsavdelingen
Desember 2023**

Møte i Universitetets forskningsutvalg
Onsdag 6. desember 2023
12:30 – 15:30
Styrerommet, Muséplassen 1

Saksliste

I. Godkjenning av innkalling og saksliste

II. Referat: [FU-møte 8 november](#)

III. Saker

Saker

FU 46/23	O	Medlemskap i New European Bauhaus Saksforelegg
FU 47/23	D	Åpne forskningsdata Saksforelegg
FU 48/23	O	Eksternt finansiert virksomhet Saksforelegg
FU 49/23	D	SFF-prosessen ved UiB Saksforelegg
Eventuelt		

D: Drøftingssak, O: Orienteringssak

Referat fra møte i Universitetets forskningsutvalg

Onsdag 8. november,

12:30– 15:30

Styrerommet, Muséplassen 1

Til stede: Benedicte Carlsen (leder), Ole Th. Hjortland, Øyvind Frette, Siri Gloppen, Jostein Gundersen, Nils Anfinset, Ragna Aarli, Karin Rydving, Alexander Sæbøe Svendsen og Øystein Monsen, Marit Bakke. Karsten Specht deltok digitalt.

Fra administrasjonen: Alette Mykkeltvedt, Birgit Falch, Bjug Bøyum, Jutta Shloon, Charlotte Eide

Saksliste: Det var ingen kommentarer til møteinnkalling, og ingen saker ble meldt til eventuelt.

Referat: [Referat](#) ble sirkulert for innspill i etterkant av FU-møtet 4. oktober. Utvalget hadde ingen kommentarer til referatet som ble framlagt på møtet.

	Sak
FU 41/23	<p>Utvikling av program for forskningsledelse</p> <p>Saksforelegg ble lagt ut med sakslisten. Saken ble lagt frem for utvalget til drøfting. Presentasjon er tilgjengelig på utvalgets nettsider.</p> <p>HR-avdelingen og Forsknings- og innovasjonsavdelingen utarbeider kursopplegg rettet mot forskningsgrupeledere og prosjektledere. I prosessen er det gjennomført kartlegging av tilbud på utvalgte universitet i Norden og intervjuer med interessenter på UiB. Det tas sikte på å gjennomføre et pilotopplegg våren 2024.</p> <p>Diskusjonen viste at det er et stort behov for tilbud om kompetansebygging i målgruppene. Det ble vektlagt at tilbudet måtte skaleres opp for å nå ut bredt i fagmiljøene, og at rekruttering til programmet burde skje gjennom instituttledelse heller enn gjennom åpne utlysninger. Enkelte fakultet har egne opplegg for forskningsledelse. Det ble poengtert at det er en verdi i å ha felles institusjonsvide kurs, som kan gi grunnlag for nettverksbygging og tverrfaglige samarbeid. I utgangspunktet er opplegget rettet mot fast ansatte i kombinerte stillinger. Det kan være behov for å vurdere avgrensningen mot målgrupper. Det ble foreslått å også å rette kursene mot postdoktorer og personer i forskerstillinger. Det ble også gitt konkrete innspill på elementer i kursopplegget, og foreslått at moduler kunne følges enkeltvis.</p> <p>HR og FIA vil orientere FU videre om gjennomføring av piloten.</p>
FU 42/23	<p>ERC – støttetilbudet ved UiB</p> <p>Saksforelegg og plan for utviklingsprogram ble lagt ut med sakslisten. Saken ble lagt frem for utvalget til drøfting. Presentasjon er tilgjengelig på utvalgets nettsider.</p> <p>Presentasjonen viste søknadsmåltall, søknadstall og resultater, planer for mobilisering for POC-søknader og planer for et utviklingsprogram for starting grant (StG)-søkere, med pilot i 2024. Søknadsvolum til starting grants er redusert i 2023, og søknad til alle søknadstyper ligger under måltallene.</p> <p>Det var enighet om at det var behov for utviklingsprogram for STG-søkere. Det ble stilt spørsmål om søkere som meldte planer om søknad på et senere tidspunkt enn normalt også kunne delta på deler av programmet. Det ble også spurt om muligheter for å ta</p>

	<p>opp CoG-søkere. I utgangspunktet legger FIA opp til fleksibilitet, siden det ikke ser ut til at plassene blir fylt opp slik søknadsvolumet til STG er nå. Det ble uttrykt behov for forventningsavklaring med hensyn til omfanget av aktiviteter og støtte fra FIA til ulike formål.</p> <p>FIA tar sikte på å gjennomføre pilot av opplegg våren 2024, og vil orientere FU om fremdriften. FIA vil også komme tilbake med egen sak om mobilisering for Advanced grants.</p>
FU 44/23	<p>Forskerprosjekt for unge talenter 2023 Saksforelegg var utsendt etterskuddsvis per epost.</p> <p>UiB har gjort det svakere enn forventet i utlysningene mot unge talenter. FIA har startet et analysearbeid for å se på søkere, søknader og tilslag ved UiB og andre institusjoner, og se på ordningen i forhold til andre midler mot forskere i tidlig fase. Presentasjonen gikk gjennom resultat for årets og tidligere års utlysninger, og viste sammenligninger med andre universitet.</p> <p>Utvalget ga uttrykk for behov for tiltak for å øke gjennomslaget i denne ordningen, og støttet videre analysearbeid for å skape grunnlag for tiltak. I tillegg til tallmateriale ble det foreslått å snakke med søkere som ikke oppnådde finansiering. Det ble påpekt at andre sektorer jobber mer systematisk med søknader enn UiB, selv om de faglig sett kan være svakere. Flere fakultet foreslo at kontakt med søsterfakultet ved andre institusjoner for å dele erfaringer kunne være nyttig. Det ble også vist til at noen av tilbudene til ERC STG-søkere også kan være relevante for søkere til forskningsrådets utlysninger for tidlig karriere-forskere.</p> <p>FIA følger opp saken i samarbeid med fakultetene.</p>
FU 43/23	<p>Tiltak for styrket påvirknings- og policy-arbeid overfor EU og i Europa ved UiB Saksforelegg var utsendt med sakslisten. Presentasjon er tilgjengelig på utvalgets nettsider.</p> <p>Det ble orientert om muligheter for politisk og faglig påvirkning på ulike nivåer i EU-systemet, og eksempler på UiBs aktiviteter.</p> <p>Diskusjonen viste behov for ytterligere avklaringer om ulike aktørers roller i slike prosesser, spesielt i forhold til forskningsrådet og nasjonale kontaktpunkt. «oppskrifter» og maler for påvirkningsarbeid ble etterspurt. For innvirkning på rammeprogrammets arbeidsprogrammer ble det anbefalt å spille inn forslag til tema før utkast til arbeidsprogram foreligger, siden utkastene i stor grad regnes som ferdigstilte når de legges fram for høringer. For bistand i slike prosesser bør en kontakte lokale kontaktpunkt på FIA, eventuelt også Brusselkontoret. Fakultetene har behov for rådgiving om tidshorisont for relevante innspillprosesser. Flere fakultet har hatt workshops på Brusselkontoret, disse har vært nyttige.</p>
FU 45/23	<p>Studietur til Montpellier 18-20 mars Det ble orientert kort om plan for studietur til Montpellier. Det er kontakt med universitetet om faglig opplegg. Fakultetene dekker egne reiseutgifter, administrasjonen dekker utgifter til student- og gruppe B-representanter.</p>
	Eventuelt

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 6.12.2023
FU-sak: 46/23		Arkivsaknr.:

UiB-medlemskap i New European Bauhaus

Bakgrunn

New European Bauhaus (NEB) er en satsing initiert av EU-kommisjonen i 2020. KMD hånsker at UiB søker om partnerskap i New European Bauhaus-initiativet. Saksforlegget er basert på fakultetets notat til universitetsledelsen.

Målsetning med EU-initiativet er at den grønne omstillingen (European Green Deal) skal være basert på verdier som bærekraft, estetikk og inkludering. New European Bauhaus tar sikte på å bygge bro mellom vitenskap, teknologi, kunst og kultur og har bærekraft, estetikk og inkludering som sine viktigste rettesnorer i dette arbeidet. New European Bauhaus ser ut til å bli en selvstendig «mission» under EUs forskningsfinansieringsprogram Horizon i neste utlysingsrunde. KMD mener at NEB kan være en katalysator for økt samarbeid mellom UiB og Bergen kommune innenfor kunnskapsbasert og bærekraftig byutvikling som vektlegger berikende og inkluderende kunst, design og arkitektur gjennom hele prosessen. I neste fase vil det kunne etableres tverrfaglige NEB-forskningsgrupper med vitenskapelig og kunstnerisk fokus på hvordan kunst, arkitektur og design i virker inn på helse, mangfold, inkludering og som kan bidra på en god måte i den grønne omstillingen.

KMD løfter i sitt notat frem flere grunner til at UiB bør utvikle forsknings-, undervisnings- og innovasjonsaktiviteter langs de aksene som NEB representerer:

- Universitetet i Bergen er en betydelig aktør i byrommet og en ansvarlig eiendomsutvikler
Universitetet i Bergen har allerede et estetisk utvalg med overordnet ansvar for den utvendige og innvendige kunstneriske utsmykningen ved universitetet og det videre miljøet
- Universitetet i Bergen har allerede tverrfaglige samarbeid hvor kunstnerisk utviklingsarbeid og klimaforskning deltar og hvor innbyggermedvirkning og dialog står helt sentralt
- Universitetet i Bergen har forskningsmiljøer hvor det forskes på sammenhenger mellom arkitektur, lydlandskap, musikk, sosial inkludering, medborgerskap og psykisk helse

Saken legges fram for Forskningsutvalget til orientering

28.11.2023 Alette Mykkeltvedt Gilhus/Bjug Bøyum

Vedlegg: Notat om UiB-medlemskap i partnernetverket for New European Bauhaus (utarbeidet ved Fakultet for kunst, musikk og design)

*Universitetsdirektørens kontor
Forsknings og innovasjonsavdelingen*

Fakultet for kunst, musikk og design har hatt en prosess i regi av forskningsutvalget ved KMD, og har utredet mulighetene for å søke om medlemskap i partnerskapsnettverket for New European Bauhaus (NEB). I det vedlagt notatet redegjør vi for Europakommisjonens satsing på estetikk, bærekraft og inkludering og de strategiske fordelene for UiB ved å søke medlemskap i partnerskapsnettverket for New European Bauhaus med KMD som koordinerende fakultet. Instituttlederne på Kunstakademiet – institutt for samtidskunst, Institutt for design og Griegakademiet – institutt for musikk har blitt presentert for planene rundt New European Bauhaus i instituttlederforum den 04.10.2023 og notatet har videre blitt behandlet i Utvalg for forskning- og forskerutdanning den 23.10.2023 (UFF sak 30/23). Anbefalingen er at Universitetet i Bergen søker medlemskap i NEB-nettverket og at KMD koordinerer det videre arbeidet med søknaden på vegne av UiB.

*Med vennlig hilsen
Synnøve Myhre
Fakultetsdirektør
Jostein Gundersen
Visedekan for forskning
Torgeir Rinke Bangstad
forskningsrådgiver*

Nedenstående notat er utarbeidet av forskningsadministrasjonen v/ Torgeir Rinke Bangstad og visedekan Jostein Gundersen. Det er behandlet av UFF 23.10.23.

Vedtak UFF sak 30/23:

UFF støtter forslaget om at UiB søker medlemskap i NEB med KMD som koordinerende fakultet, og stiller seg bak det fremlagte notatet med de forslag til endringer som kom i møtet. UFF ber visedekan legge notatet frem for fakultetsledelsen.

Forslag til endringer samt mindre formelle korreksjoner er innarbeidet i notatet.

Notat om UiB-medlemskap i New European Bauhaus

[New European Bauhaus \(NEB\)](#) er en satsing initiert av EU-kommisjonen i 2020. Målsetning med initiativet er at den grønne omstillingen ([European Green Deal](#)) skal være basert på verdier som bærekraft, estetikk og inkludering. New European Bauhaus tar sikte på å bygge bro mellom vitenskap, teknologi, kunst og kultur og har bærekraft, estetikk og inkludering som sine viktigste rettesnorer i dette arbeidet. Kommisjonspresident Ursula von der Leyen har omtalt NEB som sjelen til den grønne omstillingens i Europa, og utgangspunktet er at de vanskelige samfunnsutfordringene vi står ovenfor må løses på tvers av faggrenser i samskapende prosesser som hvor innbyggere, eksperter, næringsliv og organisasjoner bidrar. Kunst, kultur, design og arkitektur får en fremskutt posisjon i implementeringen av denne omstillingen, samtidig som New European Bauhaus ser ut til å bli en selvstendig «mission» under EUs forskningsfinansieringsprogram Horizon i neste utlysingsrunde. Dette gjør NEB til et svært aktuelt tematisk satsingsområde for forskningsmiljøer ved Universitetet i Bergen, med muligheter for å etablere tverrfakultære samarbeid og internasjonale samarbeidsprosjekter med bærekraft, estetikk og inkludering som fokusområder. Dersom

NEB blir en selvstendig mission under Horizon-programmet for å løse globale samfunnsutfordringer, vil det også utløse betydelige muligheter for eksterntfinansiert forskningssamarbeid, støtte til internasjonalt nettverksarbeid og økte muligheter for prosjekter der kunstnerisk utviklingsarbeid får en lederrolle.

I UiBs strategi for 2023 til 2030 [Kunnskap former samfunnet](#) er det fremhevet at den uavhengige og forskningsbaserte kunnskapen er viktig for den digitale og grønne omstillingen, og for å sikre et opplyst samfunn med «deltagende og likestilte borgere». (Kunnskap former samfunnet, s. 6) Da flere av verdiene i New European Bauhaus-initiativet også er viktige for det strategiske arbeidet til Fakultet for kunst, musikk og design, nedfelt i [Strategiplan 2023-2027](#), er det et ønske fra fakultets- og instituttledelse ved KMD at fakultetet får en koordinatorrolle i arbeidet med å kartlegge og legge til rette for forsknings- og utdanningssamarbeid ved UiB med utgangspunkt i NEB-initiativet. KMD vektlegger mangfold, bærekraft og etikk i all sin virksomhet. NEB vil være en mulighet til å videreføre og styrke dette fokuset i årene som kommer. Fakultetet er allerede vertskap for vitenskapelig forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid der bærekraft, estetikk og inkludering står sentralt.

I første omgang ønsker KMD at UiB søker om partnerskap i New European Bauhaus-initiativet, med KMD som koordinerende fakultet, for å etablere og videreutvikle tverrfaglige satsinger på bærekraft, estetikk og inkludering. På nasjonalt nivå er det i dag kun Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) og SINTEF som er NEB-partnere. Videre er Stavanger kommune utvalgt som pilot og test for et smartbyprosjekt for grønn, urban utvikling under NEB i perioden 2022-2025. I vår by og region kan NEB være en katalysator for økt samarbeid mellom UiB og Bergen kommune innenfor en kunnskapsbasert, bærekraftig byutvikling som er inkluderende og som vektlegger berikende og inkluderende kunst, design og arkitektur gjennom hele prosessen. I neste fase vil det kunne etableres tverrfaglige NEB-forskningsgrupper med vitenskapelige og kunstneriske fokus på hvordan kunst, arkitektur og design i hele sin bredde virker inn på helse, mangfold, inkludering og kan bidra på en god måte i den grønne omstillingen.

Det er flere grunner til at UiB kan utvikle forsknings-, undervisnings- og innovasjonsaktiviteter langs de aksene som NEB representerer:

- Universitetet i Bergen er en betydelig aktør i byrommet og en ansvarlig eiendomsutvikler som setter vakker, inkluderende og universelt tilgjengelig arkitektur høyt
- Universitetet i Bergen har allerede et estetisk utvalg med overordnet ansvar for den utvendige og innvendige kunstneriske utsmykningen ved universitetet og det videre miljøet
- Universitetet i Bergen har allerede tverrfaglige samarbeid hvor kunstnerisk utviklingsarbeid og klimaforskning deltar på lik linje, hvor innbyggermedvirkning og dialog (som ofte mangler i klimaforskning) står helt sentralt
- Universitetet i Bergen har forskningsmiljøer hvor det forskes på sammenhenger mellom arkitektur, lydlandskap, musikk, sosial inkludering, medborgerskap og psykisk helse

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 6.12.2023
FU-sak: 47/23		Arkivsaknr.:

Politikk for åpen vitenskap - forskningsdata

Bakgrunn

Forskningsutvalget ved UiB er gitt hovedansvar for å koordinere arbeidet med å følge opp UiBs [politikk for åpen vitenskap](#), jamfør styresak 101/20. På forskningsutvalgets møte 3. mars 2023 (sak 17/23) ble det gitt en generell gjennomgang av politikken og status for forhandlinger med forlag¹. I offentligheten har det vært mye fokus på omformingen av systemet for vitenskapelig publisering gjennom åpen tilgang. Men krav om tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata har også vidtrekkende konsekvenser for fagmiljøene. UiB bidrar aktivt i flere initiativ for å utnytte muligheter og møte overordnede krav om åpne forskningsdata. Forskningsrådet har utredet investeringsbehov for datainfrastrukturer², men i motsetning til overgangsordninger for tilpasning i publiseringssystemet, har det i liten grad vært etablert egne ordninger for å finansiere økte ressursbehov knyttet til forvaltning av forskningsdata i forskningsprosjekt.

Forskningsrådets krav

Prinsipper for åpen vitenskap har hatt stort gjennomslag på politisk nivå, og krav og betingelser blir drevet fram av de største forskningsfinansisørene, særlig Forskningsrådet, Science Europe og Horisont Europa. Forskningsrådet har siden 2014 stilt krav om dokumentasjon av planer for arkivering og tilgjengeliggjøring av forskningsdata, og siden 2018 krav om dokumentasjon av datahåndteringsplaner for prosjekt som samler inn data. Ved tildeling av støtte til prosjekter krever Forskningsrådet :

- Full og umiddelbar åpen tilgang (Open Access) for vitenskapelige artikler i henhold til Plan S - åpen tilgang til publikasjoner.
- For alle prosjekter som håndterer data, skal prosjektansvarlig utarbeide en datahåndteringsplan i forbindelse med revidert søknad.
- Prosjektansvarlig avgjør hvilke(n) arkivløsning(er) som skal brukes for lagring av forskningsdata fra prosjektet.

I kriteriene for vurdering av virkninger og effekter i slike prosjekt skal søknadene blant annet beskrive:

- I hvilken grad de planlagte resultatene skal gjøres åpent tilgjengelige for å sikre gjenbruk av forskningsresultatene og forsterke reproduserbarhet.

¹ Jamfør sak 17/23 [saksforelegg](#) og [vedlegg](#) om forhandlingsstatus

² Rapport fra [datainfrastrukturutvalget](#) 2022

- I hvilken grad riktig praksis for åpen forskning er en integrert del av prosjektet for å sikre åpen deling og utstrakt tilgang på forskningsresultater.

UiBs politikk og Universitetsbibliotekets rolle og tjenester

Universitetsbiblioteket (UB) har en koordinerende rolle i å forvalte politikk, tjenester og støttefunksjoner for åpne data og datahåndtering ved UiB (jamfør styresak 101/20).

<https://www.uib.no/ub/110811/%C3%A5pen-tilgang-til-forskningsdata>

Universitetsbiblioteket tilbyr en rekke kurs og tjenester for å utvikle kompetanse i fagmiljøene. UB registrerer etterspørsel etter direkte hjelp og veiledning til enkeltforskere- og prosjekt, men slik aktivitet er begrenset av kapasitetshensyn.

Som oppfølging av politikk for åpen vitenskap er det etablert en arbeidsgruppe bestående av representanter for UB, FIA og ITA. Det er opprettet et felles kontaktpunkt for henvendelser om forskningsdata: research-data@uib.no. I tillegg er det etablert et nettverk for forskningsdata i Bergen, der målet er å skape et miljø for erfaringsdeling og kontakter på tvers av faggrenser og institusjoner. Nettverket har halvdagsseminar hvert halvår.

Biblioteket forvalter også UiBs åpne, generiske dataarkiv, DataverseNO (tidligere Bergen Open Research Data), som i UiBs politikk framheves som lagringsløsning for data som ikke er sensitive eller har andre adgangsbegrensninger:

<https://dataverse.no/dataverse/uib>

Tjenesten omfatter i november 2023 132 datasett fra UiB, der de fleste kommer fra Birkelandsenteret for romfysikk. UiT forvalter løsningen i Norge, SAFE er UiBs løsning for sensitive persondata i prosjektfasen. For arkivering og tilgjengeliggjøring av slike data brukes ofte fagspesifikke arkiv, som Sikts arkivtjenester.

Datahåndteringsplaner (DHP) og FAIR datahåndtering

Både Forskningsrådet, EU og UiBs politikk stiller krav om utarbeidelse av datahåndteringsplaner. En datahåndteringsplan beskriver hvordan data i et forskningsprosjekt skal håndteres, helt fra oppstart til etter avslutning av prosjektet. DHP skal sikre åpenhet i forskningsprosesser, tilrettelegge for FAIR-prinsippene som krav til åpne forskningsdata³, forenkle deling og stimulere til bedre kvalitet i forskningsdata. Dokumentasjonskravene til finansierte prosjekt kan imidlertid oppfattes som kompliserte og utfordrende i mange forskningsmiljø⁴.

Forskningsrådet vurderer ikke selv prosjektenes datahåndteringsplaner, men peker på prosjektansvarlig institusjons ansvar for å stille til veie adekvat dokumentasjon. UiBs politikk forventer at «alle forskningsprosjekt ledet av forskere ved UiB skal ha en datahåndteringsplan». Det er utviklet en rekke verktøy for å utarbeide og forvalte datahåndteringsplaner, men felles for mange er utfordringer i brukervennlighet, funksjonalitet og fleksibilitet. I Norge er Sikts verktøy mest utbredt. De største universitetene samarbeidet i 2022 om en rapport for å utrede alternativer for bedre tjenester for fagmiljøene. Som oppfølging av rapporten leder UiB nå et prosjekt finansiert av Nasjonalbiblioteket (NB) for å utvikle støttepakke for norske UH-bibliotek⁵. Prosjektet er et samarbeid mellom BOTT-universitetene, ELIXIR og institusjonene som drifter nettstedet PhD-On-Track. Universitetene er i dialog for å avklare om Sikt skal tilby et av de anbefalte verktøyene i stedet

³ Findable, Accessible, Interoperable, Reusable, se beskrivelse på opendsi.org

⁴ Rapporten er tilgjengelig på nettstedet zenodo.org

⁵ <https://www.uib.no/ub/166066/datahåndteringsplaner-støttepakke-norske-uh-bibliotek>

for, eller i tillegg til, egne verktøy. SIKT har tjenesteavtaler med 125 institusjoner utenom BOTT-universitetene.

Det kan ligge et stort potensial i å forbedre og forenkle dataforvaltning ved å integrere DHP-verktøy med andre tjenester, eksempelvis slik at utfylling av DMP automatisk kan tildele lagringskvoter i stordata-prosjekt, overføre metadata for dokumentasjon, datautveksling og samarbeid, og sporing/oppfølging og kreditering av delte datasett. SIKTs DHP-verktøy er integrert mot deres personverntjenester slik at brukerinstitusjoner får en samlet oversikt over innmeldte prosjekt og deres datahåndteringsplaner.

Nasjonal arbeidsgruppe for Persondata i forskning

Research Data Alliance (RDA) er et internasjonalt samarbeid med over 14000 medlemmer fra 150 land. Organisasjonen arbeider for å utvikle rammeverk for å muliggjøre åpen deling og gjenbruk av data. UiB deltar i RDA Norge, som er den norske noden i alliansen. Det er nylig opprettet en arbeidsgruppe for persondata i forskning. Gruppen har som mål å *"å jobbe frem gode veiledere for håndtering og deling av persondata og andre sensitive opplysninger i forskningsprosjekter."* UiBs personvernombud er deltaker i arbeidsgruppen.

Forskningsinfrastrukturenes rolle

Forskningsinfrastrukturer spiller en særskilt rolle som faglige pådrivere for åpne forskningsdata. Ut over å stille selve datasamlingene til veie, kombinerer forskningsinfrastrukturer sterke fagmiljø innen forskningsdisiplinene med IT-ressurser og fagekspertise på dataforvaltning (data stewards/datarøkttere). UiB har kompetansemiljø på internasjonalt nivå rundt store forskningsinfrastrukturer som CERN Elixir, Clarino, EPOS, Digsscore og andre, og rundt datainfrastrukturer som Sigma2, NIRD, NRIS og SAFE. ESFRI (European Strategy Forum for Research Infrastructures) er det europeiske samarbeidet om forskningsinfrastruktur. UiB leder norske noder i 6 ESFRI-infrastrukturer og er partner i flertallet av norske deltakelser i ESFRI samarbeidet. UiB deltar i ESFRI Stakeholder forum som ble opprettet i 2022. Utviklingen av politikk for nye tiltak (actions) i Det europeiske forskningsområdet (ERA) er en viktig del av dette. Dette har bidratt til at UiB er blant de mest aktive universitetene i Horisont Europa (topp 10) når det gjelder samarbeidsprosjekter om forskningsinfrastruktur.

I forskningsrådets infrastrukturutlysning 2023 har UiB 13 fulle søknader, som ligger tett opp til antallet fra UiO (18), NTNU (14) og Sintef (15). UiB har i tillegg seks søknader om forprosjekt på mindre skala (inntil 2 mill), som sammen med UiO er flest nasjonalt.

UiBs bidrag i EOSC

European Open Science Cloud (EOSC) er etablert som et samordnet nettverk av tjenester for FAIR data og relaterte tjenester for forskning. Europakommisjonen finansierer EOSC med rundt 500 millioner Euro i Horisont Europa. Forskningsrådet støtter norske institusjoners årlige medlemskapskostnadene de første 7 årene mens institusjonene bidrar med en stor grad av egenbidrag i aktivitetene. UiB ble medlem av EOSC i 2022. V Nasjonalt er det finansieringen av ESFRI infrastrukturene som samlet utgjør Norges viktigste bidrag til EOSC. Oppgradering av ESFRI-infrastrukturene er en stor og viktig andel av søknadene som UiB leder og deltar i NFR INFRASTRUKTUR 2023. Det er derfor en viktig prioritering for UiB at NFR fortsetter å finansiere ESFRI deltakelse i bredden av fag. Utfallet av Forskningsrådet sin tildeling vil være viktig for det norske bidraget til videre utvikling av European Open Science Cloud (EOSC).

Utfordringer videre

UiB har sterke fagmiljø og tjenester for åpne forskningsdata. I lys av tiltak og reguleringer fra myndigheter og finansieringskilder er det likevel et spørsmål om kapasiteten i fagmiljøene og tjenesteorganene er tilstrekkelig for å møte forventninger og krav. Det er ikke kartlagt i hvilken grad forskermiljøene oppfatter sine egne tjeneste- og kompetansebehov for dekket, og heller ikke i hvilken grad fagmiljøene drar nytte av mulighetene i åpne data, samt hvorvidt krav oppfattes som nyttige, rimelige og håndterbare.

Fakultetene inviteres til å diskutere hvordan de stiller seg til finansiørens forventninger til åpne forskningsdata, og hvorvidt UiBs [politikk for åpne forskningsdata](#) adresserer de riktige problemstillingene.

Saken legges fram for Forskningsutvalget til drøfting

28.11.2023 Marta Eide/Karin Rydving/Erik Sandquist/Bjug Bøyum/Alette Mykkeltvedt Gilhus

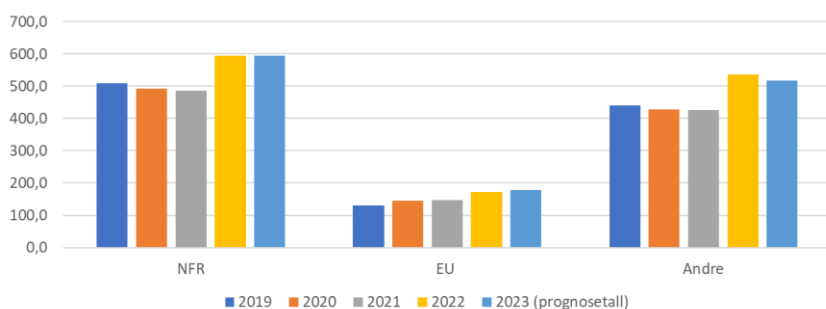
Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 6.12.2023
FU-sak: 48/23		Arkivsaknr.:

Status for eksternt finansiering november 2023

Bakgrunn

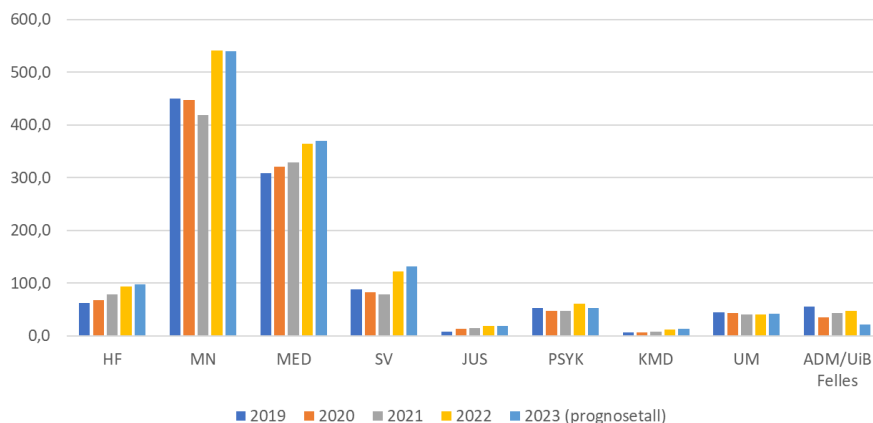
UiBs strategi og utviklingsavtale med KD har klare mål om vekst i eksternt finansiert virksomhet. Forskningsutvalgets mandat gir utvalget en særskilt rolle i å gi universitetsledelsen råd som kan sikre økt eksternt finansiering av forskning. Utvalget får jevnlig oversikter over status for forskningsaktivitet, søknadsarbeid og gjennomslag i sentrale ordninger.

Prognose for BOA-aktivitet, november 2023

Figur 1 eksternt finansiert virksomhet etter finansieringskilde 2019-2023 (prognose). Kilde: ØKA

Estimat fra økonomiavdelingen tilsier at UiB vil få en mindre nedgang i bevilgnings- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA) i 2023, etter en sterk vekst fra 2021 til 2022. Det er særlig kategorien «andre», som omfatter finansiering fra offentlig sektor, næringsliv og andre private aktører, som bidrar til nedgangen. Forskningsråds- og EU-finansiert aktivitet ser ut til å bli på nivå med 2022.

Figur 2 Eksternt finansiert virksomhet fordelt på fakultet 2019-2023 (prognose)

De fleste fakultet venter resultat på nivå med 2022 eller bedre, mens særlig aktivitet administrert gjennom fellesadministrasjonen venter noe nedgang. Prognosene er basert på regnskapsført aktivitet og er fremdeles usikre.

Søknadsaktivitet, forskningsrådet

I perioden oktober-november har UiB fremmet 31 koordinatorsøknader for forskningsrådet. 19 av disse var til utlysningen for forskningsinfrastruktur av nasjonal viktighet, mens to var rettet mot utlysninger for forskningssentra. Siden oktober er det ikke registrert nye innvilgninger av søknader.

Tabell 1 Koordinatorsøknader til forskningsrådet oktober-november 2023

	Søknader	Søkt beløp
Totalt koordinatorsøknader	31	1 585 576 000
Forskningsinfrastruktur	19	1 330 644 000
Forskningsssenter	2	230 000 000
Forskningsssenter for miljøvennlig energi (FME)	1	200 000 000
Forskningsssenter for utvalgte profesjonsutdanninger innenfor temaet utsatte barn og unge	1	30 000 000
Kompetanse- og samarbeidsprosjekt	2	20 000 000
Samarbeidsprosjekt for bedre samhandling til det beste for utsatte barn og unge	2	20 000 000
Koordinerings- og støtteaktivitet	8	4 932 000
Arctic Field Grant (AFG) – støtte til feltarbeid på Svalbard	3	318 000
Gjennomføring av læringsarena for Forskningsrådets teknologikonvergensportefølje	1	1 993 000
Kjønnsbalanse, mangfold og inkludering i norsk forskning	1	1 000 000
Utenlandsopphold for doktorgrads- og postdoktorstipendiater	3	1 621 000

Per 1. desember er det ikke registrert koordinatorsøknader til løpende frister for FRIPRO forskerprosjekt. UiB deltar på en partnersøknad i samarbeid med Institutt for samfunnsforskning.

Tabell 2 Søknader til forskningsrådet 2022-2023. Kilde: NFR

Koordinator	2022	2023
UiB koordinator	337	171
Forskerprosjekt	247	111
Forskningsinfrastruktur		19
Forskningsssenter	1	2
Internasjonale utlysninger	4	3
Kommersialiseringsprosjekt	2	2
Kompetanse- og samarbeidsprosjekt	24	8
Koordinerings- og støtteaktivitet, andre	58	27
UiB partner	169	190
Forskerprosjekt	97	77
Forskningsinfrastruktur		43
Forskningsssenter		2
Innovasjonsprosjekt	19	22
Internasjonale utlysninger		1
Kommersialiseringsprosjekt	5	10
Kompetanse- og samarbeidsprosjekt	32	24
Koordinerings- og støtteaktivitet, andre	15	11
Totalt	506	361

Sammenlignet med 2022 ligger det an til en betydelig nedgang i koordinatorsøknader for de fleste søknadstyper. Antall partnersøknader har en økning særlig grunnet stor deltakelse i søknader til forskningsinfrastruktur.

Forskningsinfrastruktur

	2018		2020		2023	
	Søknader	Søkt beløp	Søknader	Søkt beløp	Søknader	Søkt beløp
UiB koordinator	19	835 752 000	12	1 160 609 000	19	1 330 644 000
UiB partner	32	2 010 582 000	36	2 960 211 000	43	3 708 443 000
Totalt	51	2 846 334 000	48	4 120 820 000	62	5 039 087 000

UiB har hatt en omfattende prosess fram mot utlysingsfristen for forskningsinfrastruktur av nasjonal viktighet, senest orientert om i FU-sak 34/23. Prosessen har resultert i en økning antall søknader, i alt 13 fulle prosjektsøknader og seks mindre forprosjekt. Erfaringen har vært at prosessen har ført til høyere kvalitet i søknadene. UiB ligger på omtrent nivå med antall søknader fra de større organisasjonene – UiO sendte 18 fulle søknader, NTNU 15 og Sintef 16. UiB har sammen med UiO, det største antallet forprosjekt-søknader. UiB har i tillegg en betydelig økning i antall deltakelser i partnerprosjekt. Resultat fra søknadsrunden forventes å foreligge høsten 2024.

EU

I november har UiB sendt 12 søknader til EU – åtte til ERC Starting grants og fire til ERC synergy grants. Som orientert i FU-sak 42/23 er antallet søkere til ERC STG noe under forventet gitt fakultetenes måltall, og under nivået i 2022. Søknad til ERC er likevel høyere enn alle år under forrige rammeprogram. Også søknad til pillar 2 Global Challenges har tatt seg opp til nivået fra forrige rammeprogram. Totalt ligger søknadsvolumet fremdeles lavere enn tidligere, særlig grunnet betydelig nedgang i søknad til individuelle stipend under Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA).

Tabell 3 Søknader til EUs rammeprogram etter søknadsår. Kilde UiB

	2019	2020	2021	2022	2023
Excellent Science	105	80	62	82	62
ERC	27	19	31	53	33
Infrastructure	10	2	4	4	8
MSCA	68	59	27	25	21
Global Challenges	37	39	24	36	38
Innovative Europe	11	10	7	3	3
Other	5	4	1	2	6
Total	158	133	94	123	110

I november har UiB oppnådd finansiering på ett prosjektforslag under Global helse-programmet. Så langt i 2023 har UiB fått tilslag på 27 prosjekter, seks færre enn i 2022. Nivået ligger litt over forrige rammeprogram, og tilslag under ERC og MSCA Cofund-programmene gjør at finansiert beløp i nye prosjekt ligger på nivå med 2022. Så langt er verdien av nye prosjekt på rundt €20,1 millioner, mot €20,5 i 2022.

Tabell 4 Tildelinger fra EUs rammeprogram etter vedtaksår. Terminerte prosjekt regnes ikke som innvilget. Kilde UiB

	2019	2020	2021	2022	2023
Excellent Science	14	15	11	17	18
ERC	4	6		8	5
Infrastructure	3	2	1	7	7
MSCA	7	7	10	2	6
Global Challenges	12	8	2	14	7
Innovative Europe	1	1		1	2
Other	2	1		1	
Grand Total	29	25	13	33	27

Saken legges fram for forskningsutvalget til orientering.

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 06.12.2023
FU-sak: 49/23		Arkivsaknr.:

Sentre for fremragende forskning, SFF-VI – prosess ved UiB

Bakgrunn:

Ordningen med Sentre for fremragende forskning skal gi Norges fremste miljøer mulighet til å organisere seg i sentre for å nå ambisiøse, vitenskapelige mål. Kriteriene for å nå opp i konkurransen er blant annet at forskningen ved sentrene skal være nyskapende og ha et stort potensiale for grensesprengende resultater, og at den skal bidra til å flytte den internasjonale forskningsfronten. Senterordningen har vært et svært viktig instrument for å bygge fremragende forskningsmiljøer ved UiB, og er Forskningsrådets fremste virkemiddel for å utvikle langsiktig, kraftfull og grensesprengende forskning ved institusjonene. UiB har siden oppstart av ordningen i 2002 ledet til sammen åtte sentre. To av disse sentrene er avsluttet.

Den nye utlysningen (SFF-VI) er planlagt å komme våren 2025. Forskningsrådet legger opp til en to-trinnsprosess. Første søknadsfrist, trinn I, er ventet å komme ved slutten av 2025, men søknadsfristen for trinn II ventes høsten 2026. Tildeling kommer etter planen i slutten av 2027.

Ved forrige søknadsrunde, SFF-V, sendte UiB 25 søknader til trinn I. Av disse ble syv initiativ invitert til å sende en ny søknad til trinn II. UiB oppnådde finansiering til to sentre; Bergen senter for etikk og prioritering, BCEPS, og Senter for digitale fortellinger, CDN. Sentrene startet opp i 2023, og vil etter planen bli finansiert til 2033.

Proessen ved UiB:

Det har stor strategisk verdi for UiB å oppnå finansiering til oppstart av nye sentre. Det er for tidlig å si hvor mange sentre som vil bli finansiert ved neste runde, men en kan anta at oppstart av nye sentre vil ligge på noenlunde samme nivå som ved SFF-V, der i alt ni sentre ble finansiert. Det er ventet at konkurransen vil bli hard, og det er svært viktig at UiB setter i gang gode prosesser som bidrar til å løfte og legge forholdene til rette for nye senterinitiativ.

Den nye søknadsprosessen vil bli forankret i dekangruppen ved UiB. Det er ønskelig at fakultetene får et tydelig eierskap til prosessen, og at fakultetene legger planer for å støtte og legge forholdene til

Sentre med finansiering:

Birkeland Center for Space Science – BCSS
(2013-2023)

Centre for Cancer Biomarkers – CCBI
(2013-2023)

Centre for Intervention Science in
Maternal and Child Health – CISMACH
(2013-2024)

Centre for Early Sapiens Behaviour –
SapienCE (2017-2027).

Centre for Digital Narrative (2023-2033).

Bergen Centre for Ethics and Priority
Setting in Health (2023-2033).

rette for sine initiativ. Det er planlagt møte i dekangruppen i januar, der fakultetenes skisser for hvordan man skal legge opp sitt arbeid, skal diskuteres. Forsknings- og innovasjonsavdelingen får administrativt koordineringsansvar for søknadsrundene, og skal etablere søknadsstøtte sammen med administrative ressurser ved både sentraladministrasjonen og fakultetene. Det vil bli allokert stimuleringsmidler til initiativene fram mot søknadsfristene, og allerede tidlig i 2024. Beløpet er ikke fastsatt ennå.

Fakultetene oppfordres til å etablere faglige ekspertpanel som skal gi innspill til initiativene. Det vil også bli lagt planer for ulike workshops og samlinger for initiativene, både fra Forskningsrådet og ved UiB.

Saken legges fram til drøfting i Forskningsutvalget, og utvalget inviteres til å gi innspill til den kommende søknadsprosessen.

25.11.2023 Birgit Falch

